

Algemeen	
Onderwerp	Advies Project Soepele overgang naar volwassenheid
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	D. Heineke
Eenheid	Sturing
E-mail	d.heineke@regiogv.nl
Kenmerk	19.0011471
Datum	16 september 2019

Voorstel

Nummer	Omschrijving
Voorstel 1.	Instemmen met de adviezen ten aanzien van het vervolg aan de zeven actiepunten die in het transformatieproject 'Soepele overgang naar volwassenheid' naar voren kwamen.
Voorstel 2.	Afzien van het opstellen en uitvoeren van een regionaal actieplan Soepele overgang naar volwassenheid.

Behandeling

Datum	Overleg	Doel	Conclusie
19-03-19	Klankbordoverleg Jeugd	Adviseren	Positief advies
26-03-19	Uitvoeringsoverleg	Kennismemen	
04-04-19	Directieoverleg	Kennismemen	
18-06-19	Klankbordgroep Jeugd	Adviseren	Positief
25-06-19	Uitvoeringsoverleg	Adviseren	Nader overleg TL op 23 juli: bijstellen
01-10-19	Klankbordgroep Jeugd	Adviseren	Positief
08-10-19	Uitvoeringsoverleg	Adviseren	Positief advies.
17-10-19	Directieoverleg	Adviseren	Positief advies.
26-09-19	Portefeuillehoudersoverleg	Vaststellen	

Toelichting

Beknopte toelichting

In het Transformatieplan Jeugd is het project Soepele overgang naar volwassenheid één van de tien projecten. Het project voorzag in een inventarisatie van de vraagstukken die er in de regio Gooi & Vechtstreek spelen bij jongeren in een kwetsbare positie. Deze inventarisatie is afgerond en vormt de basis van een aantal adviezen ten aanzien van het versterken van de ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie. Deze adviezen kunnen voornamelijk lokaal op worden gepakt en/of meegenomen worden bij de (nieuwe of verlenging van de) inkoop. Het is nadrukkelijk de bedoeling dat regionale verbeteractiviteiten complementair zijn aan de lokale actieplannen.

In aansluiting op deze adviezen en een aantal andere redenen wordt geadviseerd om af te zien van het opstellen van een regionaal actieplan Soepele overgang naar volwassenheid.

Bijlage(n)

Nummer	Omschrijving
Bijlage 1.	Advies Project Soepele overgang naar volwassenheid
Bijlage 2.	Samenvatting Inventarisatierapport 'Soepel overgang op weg naar volwassenheid. Op zoek naar verbeterkansen in het ondersteunen van jongeren van 16-27 jaar in een kwetsbare positie in Gooi en Vechtstreek'

Bijlage 1

Algemeen	
Onderwerp	Advies Project Soepele overgang naar volwassenheid
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Daan Heineke
Eenheid	Sturing
E-mail	d.heineke@regiogv.nl
Kenmerk	19.0011295
Datum	23 september 2019

Voorstellen

1. Instemmen met de adviezen voortkomend uit het project Soepele overgang naar volwassenheid:

Actiepunt	Advies voor vervolg
1. Jongeren in beeld	Dit actiepunt oppakken in andere lopende (transformatie)projecten en overwegen om dit vraagstuk een keer te bespreken in een regionale kennisdeelbijeenkomst.
2. Jongeren goed voorbereid op 18	De adviezen contractueel borgen en meenemen in het inkooptraject jeugdhulp 2021.
3. Kamers voor jongeren	Het actiepunt 'Kamers voor Jongeren' uit laten voeren als separaat pilotproject 'Kamers met Aandacht' t.b.v. het begeleiden van jongeren naar zelfstandigheid.
4. Samenhangende ondersteuning voor jongeren	Het blijven werken aan samenhangende ondersteuning met continuïteit in eerste instantie overlaten aan de individuele gemeenten. Het versterken van procesregie (met name gericht op samenhangende ondersteuning van jongeren) aan de orde laten komen in het transformatieproject 'Vakmanschap'.
5. Jongeren met ervaringsdeskundigheid	Regionale uitwerking en uitvoering van het actiepunt 'Jongeren met ervaringsdeskundigheid' (structurele inzet) na afronding van het Transformatieplan in 2021 in overweging nemen. Tot die tijd ervaringsdeskundige jongeren meer incidenteel inzetten bij het project 'Vakmanschap' en projecten van gemeenten, scholen en jeugdhulpaanbieders.
6. Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder	Het actiepunt 'Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder' overlaten aan het programma Match op Meedoen dat nog tot 2021 operationeel is.
7. Jongeren met een arbeidsbeperking beter toegeleid naar werk	Het actiepunt 'Jongeren met een arbeidsbeperking beter toegeleid naar werk' doorgeven aan het programma Match op Meedoen dat nog tot 2021 operationeel is.

2. Afzien van het opstellen en uitvoeren van een regionaal actieplan Soepel overgang naar volwassenheid.

Kernboodschap

In het Transformatieplan Jeugd is het project Soepele overgang naar volwassenheid één van de tien projecten. Het project voorzag in een inventarisatie van de vraagstukken die er in de regio Gooi & Vechtstreek spelen bij jongeren in een kwetsbare positie. Deze inventarisatie is afgerond en vormt de basis van een aantal adviezen ten aanzien van het versterken van de ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie.

In aansluiting op deze adviezen en diverse andere redenen wordt geadviseerd om af te zien van het opstellen van een regionaal actieplan Soepele overgang naar volwassenheid.

Aanleiding

In april 2019 is het project Soepele overgang naar volwassenheid van start gegaan (zie projectvoorstel 19.0001896). Het beoogde resultaat was een actieplan 'Soepele overgang naar volwassenheid'. Binnen dit actieplan zouden de gemeenten beschrijven waar zij staan en waar zij naar toe willen met

het organiseren van een soepele overgang voor jongeren. Ook geven zij aan hoe zij de randvoorwaarden creëren voor een goede overgang naar volwassenheid.

In het projectvoorstel stonden verschillende fasen beschreven waaronder:

1. Oriëntatie;
2. Inventarisatie;
3. Visievorming;
4. Planning en implementatie.

Inmiddels is de inventarisatie afgerond en is er rapportage beschikbaar met kwalitatieve en kwantitatieve gegevens over jongeren in een kwetsbare positie (zie Bijlage 2). In de inventarisatie staat ook veel informatie over alle maatregelen die al plaatsvinden in de regio ten behoeve van jongeren in een kwetsbare positie alsmede verbeterpunten die door circa 40 respondenten uit de regio zijn aangegeven. Er zijn zeven meest in het oog springende verbeterpunten te onderscheiden:

1. Groot deel van de jongeren in jeugdhulp raken bij het 18 worden buiten beeld;
2. De voorbereiding op volwassenheid voor jongeren in jeugdhulp is nog niet optimaal;
3. Er is te weinig passende huisvesting voor jongeren die uit verblijf van de jeugdhulp komen;
4. Versnipperde ondersteuning, onvoldoende samenwerking, geen eenduidige procesregie, geen maatwerk;
5. Geen of nauwelijks mogelijkheden voor het inzetten van ervaringsdeskundigheid;
6. De aanpak voor vroegtijdige schoolverlaters houdt grote urgentie;
7. Moeilijke toeleiding naar werk voor jongeren met een (arbeids)beperking.

Op de volgende manieren is deze inventarisatie begeleid en getoetst:

- Periodiek via de ambtelijke werkgroep Soepele overgang naar volwassenheid, met vertegenwoordigers uit Weesp, Hilversum en Gooise Meren;
- De Startconferentie Soepele overgang naar volwassenheid op 6 juni 2019 met 30 vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en gemeenten die voor en met jongeren in een kwetsbare situatie werken. Hierbij zijn de opbrengsten van de inventarisatie getoetst en verdiept;
- De ambtelijke klankbordgroep 18 juni 2019;
- Overleggen met teamleiders Jeugd (USD) op 25 juni en 23 juli 2019.

De inventarisatie biedt inzicht in de ervaren verbeterpunten in de regio in de ondersteuning aan kwetsbare jongeren rond de 18 jaar.

Doelen

Een weloverwogen vervolg geven aan de actiepunten die in het inventarisatietraject Soepele overgang naar volwassenheid voor kwetsbare jongeren naar voren gekomen zijn.

Zeven verbeterpunten op een rij

In het navolgende bespreken we de zeven verbeterpunten met achtereenvolgens:

- De naam van het actiepunt;
- Een toelichting;
- Overwegingen;
- Advies.

Het is belangrijk om per verbeterpunt na te gaan op welke wijze gemeenten, Regio en aanbieders deze verbeterpunten om kunnen zetten in realistische adviezen of actiepunten.

1. Groot deel van de jongeren in jeugdhulp raken bij het 18 worden buiten beeld

Actiepunt: Jongeren in beeld

Toelichting: Dit actiepunt betreft jongeren met multiproblematiek die bij het 18 worden of verdwijnen uit het zicht van de hulpverlening of een zeer beperkte ondersteuning krijgen op één leefgebied. Dat blijkt uit kwantitatieve gegevens en ook veel betrokkenen in de regio maken zich daar zorgen om.

Het in beeld houden van kwetsbare jongeren is vooral een lokale aangelegenheid. Vanuit de regio zijn verbetermogelijkheden:

- Bevorderen van overdrachts- en samenwerkingsmomenten, zoals van de GI's (jeugdbescherming) naar de gemeente en van verblijfsondersteuning naar ambulante ondersteuning. Deze aspecten kunnen worden opgepakt in twee andere Transformatieprojecten (resp. Kwaliteitsverbetering JB/JR en Zo thuis mogelijk opgroeien).
- Meer beschikbaarheid van huisvesting van jongeren mét begeleiding als doorstroommogelijkheid na verblijf in jeugdhulp. Hierin wordt aan gewerkt middels het project 'Kamers met Aandacht' (zie verbeterpunt 3).
- Beter bekend maken bij gemeenten dat het product 'Zelfstandig Leven' een mogelijkheid biedt om continuïteit van zorg te bieden aan jongeren bij het 18 worden doordat deze begeleidingsvorm zowel vanuit de jeugdhulp als vanuit de Wmo geboden kan worden.
- Vanuit de regio zijn er de afgelopen maanden initiatieven genomen om pleegouders met elkaar in contact te brengen en voor hun belangrijke thema's te bespreken. Het begeleiden van kinderen naar 18 jaar en ouder kan daarbij ook centraal staan.
- Het is gewenst om meer kennis te delen over de factoren die een rol spelen als jongeren uit beeld (dreigen te) raken in de periode dat ze net 18 geworden zijn en de meest adequate maatregelen om dit te voorkomen. Er zijn al goed werkende maatregelen die er nu al in de verschillende gemeenten van de regio (of elders) toegepast worden. Gemeenten kunnen goed van elkaar leren.

Aan het 'goed in beeld houden van kwetsbare jongeren bij het 18 worden' wordt al op verschillende manieren gewerkt in de lokale praktijk en ook in diverse Transformatieprojecten. Een apart (sub)project hiertoe is niet nodig.

Advies: Dit actiepoint oppakken in andere lopende (transformatie)projecten.

2. De voorbereiding op volwassenheid voor jongeren in jeugdhulp is nog niet optimaal

Actiepoint: Jongeren goed voorbereid op 18

Toelichting: Hoewel diverse jeugdhulpaanbieders aangeven serieus werk te maken van de voorbereiding op volwassenheid bij jongeren vanaf een jaar of 16, lijkt dit niet overal in de jeugdhulp het geval te zijn en zeer verschillend ingevuld te worden. Het hangt ook af van het type jeugdhulp.

Het is gewenst dat alle jeugdhulpaanbieders met jongeren vanaf 16 jaar structureel bijdragen aan een goede voorbereiding van hen op volwassenheid. Daarbij is specifiek aandacht nodig voor:

- a. Het maken van een toekomstplan;
- a. Bieden van voldoende ouderbegeleiding bij zelfstandig wordende jeugdigen;
- b. Cultuursensitieve begeleiding bij jongeren met een migrantenachtergrond;
- c. Specifieke begeleiding voor jongeren die in een pleeggezin opgroeien.

Deze aspecten zijn goed op te nemen in het traject Inkoop jeugdhulp 2021. Vanuit marktconsultaties en beschikbare (regionale en landelijke) kennis kunnen heldere eisen gesteld worden aan alle jeugdhulp van jongeren van 16 jaar en ouder.

Advies: Het actiepoint 'Jongeren goed voorbereiden op 18' opnemen in het inkooptraject jeugdhulp 2021.

3. Er is te weinig passende huisvesting voor jongeren die uit verblijf van de jeugdhulp komen

Actiepoint: Kamers voor jongeren

Toelichting: Meer betaalbare kamers voor jongeren na jeugdhulp ten behoeve van een stabiele woonplek is een vraagstuk dat door zeer veel respondenten is aangekaart. Aan betaalbare huisvesting voor jongeren is in de regio, net zoals in heel de randstad, een

groot gebrek. Jongeren die voor hun 18e in de jeugdhulp verbleven, kunnen lang niet altijd terug naar hun ouders om daar te wonen als ze uit die jeugdhulp komen. Dit komt doorgaans door allerlei relationele en financiële factoren. Het zijn vaak jongeren in een residentiele voorziening die voorbereid worden op zelfstandigheid, maar niet kunnen uitstromen. De woningcorporaties hebben nauwelijks kamers meer, de particuliere sector ook niet en voor huurwoningen komen ze voorlopig niet in aanmerking of zijn te duur. Het gevaar is dat ze het moeten doen met allerlei tijdelijke (logeer)oplossingen. Zonder stabiele huisvesting heeft ambulante begeleiding ten aanzien van andere leefgebieden nauwelijks effect. Zo'n instabiele woonsituatie is verre van ideaal bij het opbouwen van een toekomst. Jongeren raken eerder uit beeld. Zwerfjongerenproblematiek dreigt. Dit knelpunt is ook onderkend in de transformatieprojecten Kwaliteitsverbetering JB/JR en Zo thuis mogelijk opgroeien. Het gebrek aan betaalbare kamers zorgt dat een geleidelijke overstap naar zelfstandige woonruimte voor deze jongeren zeer moeilijk is. Dat kan drie consequenties hebben:

- a. Jongeren blijven te lang en onnodig (al dan niet met verlengde jeugdhulp) in een verblijfsvoorziening (duur, ongewenst voor ontwikkeling jongere en wachtlijstbevorderend);
- b. Jongeren komen onnodig in beschermd wonen-voorzieningen (duur, ongewenst voor ontwikkeling jongere en wachtlijstbevorderend);
- c. Jongeren gaan te snel helemaal op zichzelf wonen of verblijven steeds op wisselende plekken (zonder begeleiding en zonder ondersteunend netwerk grote kans op recidive en maatschappelijke uitval).

Inmiddels wordt dit actiepunt 'Kamers voor jongeren' voorbereid als project 'Kamers met Aandacht' binnen het Transformatieplan Gooi en Vechtstreek (zie projectvoorstel met ons kenmerk: 19.0012598)

Advies: Het actiepunt 'Kamers voor Jongeren' uit laten voeren als pilotproject 'Kamers met Aandacht'.

4. Versnipperde ondersteuning, onvoldoende samenwerking, geen eenduidige procesregie, geen maatwerk

Actiepunt: Samenhangende ondersteuning voor jongeren

Toelichting: Ondanks de diverse soorten van bijeenkomsten en overleggen waarin professionals en consultants elkaar ontmoeten, geven respondenten die met kwetsbare jongeren werken (in meerdere onderzoeken) aan dat de samenwerking tussen partners in het jeugddomein nog voor verbetering vatbaar is. Hoewel het de laatste jaren beter gaat (men weet elkaar steeds beter vinden) is er meer onderlinge samenwerking gewenst. Het gaat dan vooral om professionals die in het onderwijs werken, RBL, jongerenwerk, Gecertificeerde Instellingen, en consultants (jeugd, Wmo en Werk en Inkomen). Deze ontoereikende samenwerking gaat gepaard met een versnippering van de ondersteuning, zowel in de 1e lijn (waaronder de toegangsteams) als in de 2e lijn en een verschillende invulling van procesregie.

Aangezien de werkwijze van de uitvoeringsdiensten een lokale aangelegenheid is, past dit actiepunt niet goed binnen een regionaal project. Wel is er een koppeling mogelijk aan het project Vakmanschap, waarin het thema (versterkte) procesregie geagendeerd is.

Advies: Het blijven werken aan samenhangende ondersteuning met continuïteit (vaste contactpersonen, procesregie) in eerste instantie overlaten aan de individuele gemeenten. Het versterken van procesregie aan de orde laten komen in het transformatieproject Vakmanschap.

5. Geen of nauwelijks mogelijkheden voor het inzetten van ervaringsdeskundigheid

Actiepunt: Jongeren met ervaringsdeskundigheid

Toelichting: Op allerlei manieren kunnen maatschappelijke organisaties en gemeenten ervaringsdeskundigen inzetten voor jongeren in de jeugdhulp. Dat gebeurt al enigszins in de regio Gooi en Vechtstreek. Samenkracht!, de regionale methodiek voor het betrekken van eindgebruikers in Gooi en Vechtstreek bij projecten, kan (incidenteel) samen met (ervaringsdeskundige) jongeren de vraag en de behoeften van jongeren rond de 18 jaar gebruiken voor beleidsontwikkeling¹. Ook zijn er maatjesprojecten die gebruik maken van ervaringskennis. Verder kan ervaringskennis gebruikt worden in het Transformatieproject 'Vakmanschap'. Er bleek een behoefte bij professionals om ervaringsdeskundige cliënten te betrekken bij trainingen en te leren van hun ervaringskennis.

Er zijn in het land diverse goede voorbeelden die structureler zijn en specifiek ervaringsdeskundige jongeren betreft (zoals bijvoorbeeld bij Zorgbelang Gelderland en ExpEx). Ervaringsdeskundige jongeren kunnen geworven, getraind, ingezet en begeleid worden voor:

- Motiverende support aan jongeren die te maken hebben met jeugdhulp, dat kan individueel (bijvoorbeeld als 'maatje') of groepsgewijs in de vorm van een training. Jongeren nemen vaak meer aan van andere jongeren die hetzelfde hebben meegemaakt dan van volwassenen;
- Voorlichting en advisering op scholen, bij gemeenten en bij instellingen, bijvoorbeeld om de leefwereld van jongeren toe te lichten en te vertellen wat belangrijk is in de communicatie met jongeren. Ervaringsdeskundige jongeren kunnen een rol spelen bij deskundigheidsbevordering;
- Advisering aan gemeenten en instellingen hoe de kwaliteit van jeugdhulp verbeterd kan worden.

Dit actiepunt zou goed georganiseerd kunnen worden op basis van de ervaringen in andere regio's. Jongeren zouden op regionaal niveau geworven kunnen worden, getraind en vanuit een vaste pool ingezet worden. Hier zijn echter geen middelen voor beschikbaar binnen het Transformatieplan. Het kan alleen (indirect) gekoppeld worden aan het project 'Vakmanschap' en incidentele projecten van scholen en jeugdhulpaanbieders.

Advies: Het werken met ervaringsdeskundigheid is een verantwoordelijkheid van alle samenwerkingspartners: gemeenten, Regio, scholen en jeugdhulpaanbieders. Vanuit de Regio kunnen ervaringsdeskundige jongeren inbreng hebben via spiegelbijeenkomsten van het project 'Samenkracht'. Verder is verbetering van cliëntervaringsonderzoeken gewenst ten behoeve van een meer betekenisvol respons van jeugdigen en ouders.

6. De aanpak voor vroegtijdige schoolverlaters houdt grote urgentie

Actiepunt: Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder

Toelichting: Het niet hebben van een startkwalificatie veroorzaakt voor jongeren een slechte start richting volwassenheid en een slechte positie op de arbeidsmarkt. Hoewel er via het programma Match op Meedoen veel initiatieven en interventies gekomen zijn en er voor bankzitters onder hen (na een jaar nog geen werk, scholing of uitkering) een speciaal Jongerenteam operationeel is, zijn er verbeterpunten zowel in het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, als ook het outreachend volgen en blijven ondersteunen van deze kwetsbare groep.

De versterking van deze aanpak kan gerealiseerd worden door verlenging van het programma 'Match op Meedoen'. Daarin zijn vanuit deze inventarisatie de volgende uitgangspunten mee te geven:

- Versterking van het signaleren op het MBO. Door er eerder bij zijn is schooluitval met alle gevolgen van dien beter te voorkomen;
- Meer bekendheid van het aanbod van het RBL bij de samenwerkingspartners (scholen, gemeenten, werkgevers);
- Nagaan hoe er voor voortijdige schoolverlaters van 23-27 jaar een outreachende aanpak mogelijk is;

¹ Dit is in de regio G&V al een keer gerealiseerd in 2016 (zie Rapportage Resultaten Raadpleging Jongeren: de overgang 18-/18+, de Xpeditie, juli 2016)

- Verder zullen de aanbevelingen vanuit het TSD-inspectierapport in het programma meegenomen kunnen worden.

Advies: Het actiepunt 'Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder' overlaten aan het programma Match op Meedoen dat nog tot 2021 operationeel is.

7. Moeilijke toeleiding naar werk voor jongeren met een (arbeids)beperking

Actiepunt: Jongeren met een arbeidsbeperking beter toegeleid naar werk

Toelichting: Lang niet altijd is er volgens sommige respondenten voor jongeren met een Wlz-indicatie én arbeidsvermogen na school een goede toeleiding te realiseren naar arbeidstraining, werk en jobcoaching. Daarbij is ook te weinig samenwerking tussen enerzijds zorgverleners en anderzijds het werk- en inkomensdomein, waaronder werk- en inkomensconsulenten, het werkgeversservicepunt (WSP) en diverse sociale ondernemers voor mensen met en zonder arbeidsbeperking. De beschikbaarheid van banen lijkt momenteel gunstig te zijn. Samen kan gewerkt worden aan een betere participatie van deze jongeren.

Advies: Het actiepunt 'Jongeren met een arbeidsbeperking beter toegeleid naar werk' doorgeven aan het programma Match op Meedoen dat nog tot 2021 operationeel is.

Argumenten

1.1 Werken aan de actiepunten hebben effect op de voorbereiding op volwassenheid van jongeren in een kwetsbare positie

De zeven geëxpliciteerde actiepunten komen direct voort uit de knelpunten die respondenten (jongeren, professionals, consulenten en beleidsmedewerkers) noemen. Het zijn vraagstukken die ook in veel andere regio's spelen. De zeven geselecteerde actiepunten zijn het meest urgent en kunnen rekenen op veel draagvlak bij de diverse samenwerkingspartners in de regio Gooi en Vechtstreek.

1.2 De advisering over de actiepunten op basis van een regionale aanpak

Bij de advisering over de actiepunten is het een overweging geweest of uitvoering er van beter regionaal of juist lokaal opgepakt kan worden. Uit de inventarisatie bleek al dat gemeenten en samenwerkingspartners in de regio al veel specifieke maatregelen genomen hebben om de overgang van jongeren naar volwassenen te versoepelen en hun te ondersteunen naar een stevige basis voor de toekomst. Zo werkt de gemeente Gooise Meren met het zelf ontwikkelde Plan 18 en de gemeente Huizen met een integrale benadering voor specifiek jongeren en jongvolwassenen. Ook zijn er gemeenten (Weesp en Hilversum) die al lokale actieplannen voor de overgang naar volwassenheid opgesteld hebben.

Het is nadrukkelijk de bedoeling dat regionale verbeteractiviteiten complementair zijn aan de lokale actieplannen.

1.3 De advisering over de actiepunten op basis van afstemming met andere Transformatieprojecten

Het actiepunt 'Kamers voor Jongeren' kan opgepakt worden binnen de transformatieprojecten 'Kwaliteitsverbetering JB/JR' en 'Zo thuis mogelijk opgroeien/het project Verblijf'.

Het actiepunt 'Jongeren met ervaringsdeskundigheid' kan verbonden worden met het project Vakmanschap, waarin een behoefte bleek bij professionals om te leren van ervaringskennis.

De actiepunten 'Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder' en 'Jongeren met een arbeidsbeperking beter toegeleid naar werk' kunnen overgelaten worden aan het programma 'Match op Meedoen'.

2.1 De meeste actiepunten kunnen op lokaal niveau opgepakt worden

Diverse gemeenten hebben ten behoeve van de ondersteuning van jongeren rond de 18 jaar al maatregelen genomen of uitgebreide uitvoeringsplannen opgesteld. Het betreft slechts enkele inspanningen die alleen gerealiseerd kunnen worden vanuit regionale samenwerking en niet of

nauwelijks vanuit individuele gemeenten (Kamers voor Jongeren en Goede voorbereiding op volwassenheid door jeugdhulpaanbieders). Met name actiepunten 1 en 4 betreffen een lokale aanpak van signalering, vraagverheldering, planvorming en procesregie bij kwetsbare jongeren. Het is aan de gemeenten zelf om hier aandacht voor te hebben. Een vorm van kennisdeling hierbij, met een faciliterende rol vanuit de Regio, is wel gewenst.

2.2 Er zijn geen financiële middelen voor uitvoering van een regionaal Actieplan

Voor het uitvoeren, coördineren en monitoren van een breed opgezet regionaal Actieplan zijn in de begroting van het Transformatieplan geen middelen beschikbaar. Daardoor is een ambitieus en breed opgezet Actieplan niet realistisch. Dat betekent dat nieuwe inspanningen hetzij zonder extra kosten gerealiseerd moeten worden, hetzij op een alternatieve wijze gefinancierd zouden moeten worden. Wel kunnen diverse actiepunten meegenomen worden in andere projecten. er zijn vanuit het Transformatieplan geen financiële middelen opgenomen voor de uitvoering van actiepunten.

2.3 Een Actieplan met meerdere projecten is onwenselijk in relatie tot de veelheid aan verbeterprojecten die er al zijn

Veel bij de jeugdhulp in de regio betrokken medewerkers van de verschillende ketenpartners hebben hun handen vol aan verbeteractiviteiten, waaronder tien geplande projecten uit het Transformatieplan Jeugd, die veelal ook weer uit meerdere subprojecten bestaan. Er moet gewaakt worden voor versnippering en verlies van focus en samenhang

Omdat er in het sociaal domein in de regio en in het jeugddomein in het bijzonder al zeer veel projecten uitgevoerd worden of ingepland zijn, is het van belang om inspanningen overzichtelijk en efficiënt aan elkaar te verbinden en ook prioriteiten te stellen in alle verbetermaatregelen. Dit bevordert de uitvoerbaarheid van de projecten.

Kanttekeningen

1.1 Regionale coördinatie en monitoring

Het vraagstuk van de soepele overgang naar volwassenheid zal op diverse manieren aangepakt worden in de regio Gooi en Vechtstreek. Daarbij is er het risico dat inzet als geheel zeer versnipperd raakt. Daarom is het gewenst te overwegen of er een vorm van lichte regionale coördinatie gerealiseerd kan worden met:

- Kennisdeling over dit vraagstuk vanuit de diverse gemeenten en andere (transformatie)projecten;
- Voorzien van de partners in de regio van kennis en inzichten over dit vraagstuk (bijvoorbeeld vanuit contacten met de Landelijke Aanpak 16-27 jaar, zie <https://www.16-27.nl/>).

Financiën

Zoals bij de kanttekeningen al genoemd zijn in het Transformatieplan alleen middelen begroot voor het opstellen van het Actieplan Soepele overgang naar volwassenheid. Als er kosten zijn voor maatregelen die voortkomen uit het Actieplan, dan dienen daar separate middelen voor geworven worden.

Wat betreft het 3^e actiepunt 'Kamers voor Jongeren' (Kamers met Aandacht) is het in samenhang met twee andere transformatieprojecten wel gelukt middelen vrij te maken voor de kosten van een pilot van circa twee jaar €100.000. Financiering kan gevonden worden uit het Transformatieplan jeugd te weten actielijn 'Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling in gevaar komt – structurele kwaliteitsverbetering binnen het gedwongen kader'. Ook vanuit dit project bestaat behoefte aan kamers (met begeleiding) voor jongeren die uit de jeugdbescherming stromen. Dit betekent dat we €100.000 willen reserveren voor dit project. Hiervoor wordt een separaat Projectvoorstel 'Jongeren begeleiden naar zelfstandigheid: Kamers met Aandacht' ter besluitvorming voorgelegd en dit is geen onderdeel van dit voorstel.

Uitvoering

Het advies is om de diverse actiepunten allemaal elders onder te brengen. Daarmee is het project Soepele Overgang afgesloten.

Bijlage(n)

Samenvatting Inventarisatierapport 'Soepele overgang naar volwassenheid. Op zoek naar verbeterkansen in het ondersteunen van jongeren van 16-27 jaar in een kwetsbare positie in Gooi en Vechtstreek' (juni 2019).

SAMENVATTING INVENTARISATIERAPPORT

Soepele overgang op weg naar volwassenheid

Op zoek naar verbeterkansen in het ondersteunen van jongeren van 16-27 jaar in een kwetsbare positie in Gooi en Vechtstreek

Ons kenmerk
Versie
Datum
Contactpersoon
E-mail

Definitief
12 augustus 2019
Daan Heineke
d.heineke@regiogv.nl

1. Inleiding

Dit inventarisatierapport gaat over kwetsbare jongeren in de regio Gooi en Vechtstreek in de leeftijd van 16 tot 27 jaar. Jongeren in een kwetsbare positie kunnen we als volgt definiëren:

Voor ongeveer 15 procent van alle jongeren van 16 tot 27 jaar in Nederland is zelfstandig wonen, eigen geld verdienen en zelf beslissingen nemen helaas niet vanzelfsprekend. Zij hebben meer ondersteuning nodig bij de overgang van jeugd naar volwassenheid. Deze jongeren zijn kwetsbaar doordat ze problemen hebben op de leefdomeinen leren, werken, sociale relaties en zelfredzaamheid.

Er zijn verschillende groepen jongeren in een kwetsbare positie te onderscheiden.

Het rapport inventariseert de stand van zaken in onze regio en wenst inzicht te geven in:

1. De jongeren in de regio die in een kwetsbare positie verkeren
2. De huidige aanpak in de regio: wat gaat goed en wat kan beter?
3. De kansen voor verbeteringen.

Het inzicht moet leiden tot een *Regionaal Actieprogramma* in het 3^e kwartaal van 2019.

18 jaar worden, hoe moeilijk kan dat zijn?

Heel moeilijk zo blijkt uit tal van onderzoeken want:

- Het is een leeftijdsfase vol veranderingen;
- Voor de wet zijn jongeren meerderjarig bij 18 jaar, maar in de praktijk zijn ze meestal niet meteen volwassen en zelfstandig. Jongeren in Nederland gaan gemiddeld op hun 23,5 jaar het huis uit. Jongeren verschillen hierin sterk;
- Het is een kwetsbare fase waarbij het 'vallen en opstaan' voor een deel van de jongeren met grote risico's verloopt op een of meerdere leefgebieden;
- Er ontbreekt passende en doorlopende ondersteuning door versnipperde wetgeving en versnipperd ondersteuningsaanbod;
- Een deel van de jongeren in een kwetsbare positie wordt door ondersteunende professionals niet bereikt door zogeheten 'hulpverleningsmoeheid' bij deze jongeren.

Alles bij elkaar is er voor die 15% van de jongeren te veel risico voor maatschappelijke uitval.

Een urgent vraagstuk

Landelijk én lokaal staat de 18-/18+ -problematiek sinds enkele jaren staat hoog op de agenda. Er is de hoogste prioriteit gegeven om het vraagstuk van de ontoereikende en versnipperde hulp aan kwetsbare jongeren te tackelen. Er zijn tal van onderzoeken, bijeenkomsten, beleidsplannen en handreikingen verschenen. De gemeenten, landelijke kennisinstituten en cliëntenverenigingen werken samen in de landelijke aanpak 16-27. Voor het landelijk programma Zorg voor de Jeugd zijn de 42 jeugdzorgregio's naar aanleiding van de evaluatie van de Jeugdwet gevraagd Transformatieplannen Jeugdhulp op te stellen ten aanzien van de grootste knelpunten. Een van de actielijnen is de overgang naar volwassenheid voor jongeren in een kwetsbare positie. Ook de regio Gooi en Vechtstreek heeft dit vraagstuk prioriteit gegeven in haar Transformatieplan 2019-2021 op basis van een consultatieronde onder alle betrokken partners. Diverse gemeenten hebben al maatregelen gepland of in de praktijk gebracht². De gemeenten wensen een extra impuls te geven aan deze ontwikkelingen. Een eerste stap daartoe is het in kaart brengen van de doelgroep en de huidige maatregelen. Dit inventarisatierapport doet dit op basis van een analyse van landelijke en regionale documenten, alsmede gesprekken met tientallen professionals, beleidsmedewerkers en ook jongeren (we noemen hen in dit rapport respondenten) die betrokken zijn bij de doelgroep jongeren in een kwetsbare positie.

² De gemeente Hilversum heeft in oktober 2018 de notitie *Een soepele overgang van kind naar volwassene van 18- naar 18+* opgesteld. De gemeente Weesp heeft sinds juni 2019 het plan *Soepele overgang naar volwassenheid. Weesper jongeren op weg naar een zelfstandig leven*. De gemeente Gooise Meren werkt met *Plan 18*. Iedere jongere van 17 jaar die jeugdhulp ontvangt, krijgt het aanbod om een toekomstplan te maken. Dat geldt ook voor jongeren zonder jeugdhulp: zij kunnen met hulp van de gemeente zo'n toekomstplan maken. Zie <https://gooisemeren.nl/jeugdhulp/plan-18/>.

2. Jongeren in een kwetsbare positie

Er is dieper in te gaan op de specifieke problematiek van de jongeren in een kwetsbare positie. We doen dit aan de hand van de zes basale leefgebieden die voor alle jongeren gelden, aangevuld met enkele cijfers die er voor jongeren in de regio te vinden zijn:

- Support;
- School & Werk;
- Geld & Regelzaken;
- Zorg & Welbevinden;
- Wonen;
- Veiligheid.

Support

Bij veel jongeren in een kwetsbare positie ontbreekt een stabiele thuisomgeving, met persoonlijke aandacht en steun van ouders en vrienden. Het contact tussen de gezinsleden verloopt vaak moeizaam. Deze jongeren kloppen minder bij ouders aan voor ondersteuning.

Leerlingen van het vmbo-basis/kader in de regio Gooi en Vechtstreek ontvangen minder steun van hun ouders dan vwo-leerlingen. De respondenten (met name vanuit het onderwijs in de regio Gooi en Vechtstreek) herkennen bovenstaande problematiek.

School en werk

Jongeren in een kwetsbare positie dreigen ook eerder vast te lopen op school en werk. Er is vaak sprake van een combinatie van problemen op school en problemen buiten school (werk, sociale relaties of schulden). Verder kan het hebben van psychosociale problematiek of een beperking belemmerend zijn om soepel deel te nemen aan het onderwijs. Ongeoorloofd verzuim (spijbelgedrag) is een signaal dat er zorgen zijn.

In de regio Gooi en Vechtstreek wordt het verzuim systematisch geregistreerd en aangepakt. Ook jongeren vanaf 18 jaar kunnen in meer of mindere mate spijbelen. In de regio Gooi en Vechtstreek waren er vorig jaar bijna 2100 meldingen van Verzuim 18+.

Een ander zorgpunt is het voortijdig verlaten van de school zonder startkwalificatie. Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers) zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma.

In de regio Gooi en Vechtstreek waren er in schooljaar 2017-2018 312 nieuwe VSV-ers (1,58% van alle leerlingen vo en mbo). Landelijk is het percentage VSV 1,91%. Van hen bleek op peildatum 1 oktober 2017 de situatie: 49% door te gaan naar vervolgopleiding, 44% naar werk, 26% een uitkering en 32% geen werk en geen uitkering. Dat is vergelijkbaar met de landelijke cijfers. Het percentage VSV op het mbo is in Gooi en Vechtstreek hoger dan in heel Nederland: 6,43% tegen 5,03%.

Het ontbreken van een startkwalificatie of (vervolg)opleiding leidt eerder tot een slechte positie op de arbeidsmarkt. Een deel van deze VSV-jongeren verdwijnt echter helemaal uit beeld als:

- Zij geen door de overheid bekostigd onderwijs volgen;
- Én niet aan het werk zijn;
- Én niet in beeld zijn bij het UWV of de gemeente voor ondersteuning naar werk, zodat zij geen uitkering ontvangen en niet ingeschreven staan als werkzoekende.

In Gooi en Vechtstreek is veel aandacht voor deze groep middels een speciale aanpak (Jongerenteam van het Regionaal Bureau Leerlingzaken/RBL). Als redenen van uitval uit het onderwijs noemt het RBL: 'de angst om te falen, teleurgesteld te worden en mee te moeten draaien in een structuur'.

Geld en regelzaken

Jongeren in een kwetsbare positie hebben vaak een zwakke financiële positie en meer moeite om financieel stabiel te zijn. Waar andere jongeren nog ouders hebben die (financiële) buffer kunnen zijn en anderszins kunnen helpen met hun financiën, staan kwetsbare jongeren er vaker alleen voor. Deze jongeren zijn financieel gezien niet of nauwelijks in staat hun eigen leven op te bouwen.

Schulden ontstaan onder andere door:

- Tekort aan financiële vaardigheden: gebrekkig financieel beheer, financiële onwetendheid, jeugdige overmoed en geen behoefte hebben om te sparen en vooruit te plannen;
- Schulden mogen aangaan, zoals abonnementen voor mobieltjes;
- Weinig inkomsten, door geen of laag betaald werk (minimumloon). Ouders worden geacht bij te dragen (zijn onderhoudsplichtig tot de leeftijd van 21 jaar). Maar bij minder draagkrachtige ouders en gezinsomstandigheden met multiproblematiek kan die plicht niet altijd waargemaakt worden;
- Jongeren moeten bij 18 worden nieuwe kosten maken, zoals zorgverzekeringspremies, eigen risico en eigen bijdragen voor bepaalde vormen van zorg;
- Geen kennis bij jongeren en hun netwerk over financiële ondersteuningsmogelijkheden (regelingen).

Zorg en welbevinden

Diverse onderzoeken laten zien dat de Nederlandse jongeren tot de gelukkigste en de gezondste van de wereld behoren. Toch bleek in 2018 bijna 1 op de 10 jongeren jeugdzorg ontvangen te hebben (CBS). Dat aantal is sinds de transitie in 2015 gestegen. Dat wijst op meer problematiek bij jeugdigen, het beter signaleren van (verborgen) problematiek of het sneller benoemen van afwijkend gedrag tot probleem of stoornis.

In de regio Gooi en Vechtstreek waren op peildatum 1 december 2018 544 jongeren in de leeftijd van 16-26 jaar die ambulante jeugdhulp ontvingen, waarvan 73 verlengde jeugdhulp vanaf 18 jaar. Er kregen er 81 jeugdhulp met verblijf, waarvan 19 in de vorm van verlengde jeugdhulp.

Er kregen 275 18-plussers ambulante Wmo-begeleiding, 51 dagbesteding en 62 beschermd wonen.

In de regio Gooi en Vechtstreek maakten 8,1% van alle jeugdigen 0-18 jaar gebruik van jeugdhulp, tegen 10,4% in de rest van Nederland.

In het EMOVO-onderzoek 2015-2016 blijken de cijfers in de regio Gooi en Vechtstreek merendeel hetzelfde of gunstiger dan het landelijk gemiddelde. Een uitzondering betreft het middelengebruik: alcohol- en softdruggebruik. Die zijn hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Wonen

Jongeren in een kwetsbare positie hebben vaak extra problemen met het vinden van een stabiele woonplek. Zeker in een situatie waarin zij na een periode van verblijf in de jeugdhulp niet meer bij de ouders kunnen wonen en nog heel jong zijn, mogelijk met een ontwikkelingsachterstand (zie ook inleiding). Er doen zich dan drie knelpunten voor:

1. De jongere is niet toe aan zelfstandig wonen, heeft nog te weinig woonvaardigheden;
2. De jongere heeft weinig inkomen wat de kansen op de woningmarkt ernstig belemmert;
3. Er is geen geschikte, betaalbare huisvesting. Zeker in gebieden waar de woningvoorraad zeer schaars is zijn er alleen dure woonruimtes.

Uiteindelijk kan het ontbreken van huisvesting leiden tot zwerven: het ontbreken van een eigen vaste woonruimte en daar ook geen zicht op hebben. Zwerfjongeren verblijven tijdelijk bij verschillende anderen (familie of vrienden). Of ze overnachten in de buitenlucht of in een noodopvang. Ze hebben meestal problemen op meerdere leefgebieden.

In de regio Gooi en Vechtstreek is steeds meer zicht op de zwerfjongeren door de inzet van een speciale jongerenopvang gecombineerd met ambulante begeleiders. In de opvang is plaats voor 8 jongeren en er is contact met in totaal 64 jongeren waarvan een groot deel ambulant ondersteund wordt.

Veiligheid

Het kan om veiligheid voor zichzelf en voor anderen. Jongeren kunnen dader zijn en strafbare gedragingen tonen. Strafbare feiten of delicten zijn te verdelen in vier typen: geweldsdelicten, vermogensdelicten,

vernietiging, en overige delicten. Jongeren worden naar Halt verwezen om grensoverschrijdend gedrag zo vroeg mogelijk te stoppen.

De Haltverwijzingen voor jongeren in de regio Gooi en Vechtstreek lag in 2018 op een percentage van 0,7% van alle jongeren van 12-18 jaar en dat is ver beneden het Nederlands percentage (1,3%).

Het aantal jongeren in jeugdreclassering in de regio Gooi en Vechtstreek is vergelijkbaar met dat van de rest van Nederland (0,3%)

In Gooi en Vechtstreek was in 2018 1,7% van alle jongeren tot 25 jaar geregistreerd als verdachte en dat is iets meer dan het landelijk percentage (1,65%). Bij het Zorg- en Veiligheidshuis waren er per 1 mei 17 jongeren met ernstige aan delinquentie gerelateerde problematiek. En er waren toen 12 jongeren in detentie.

Kwetsbare groepen

Er zijn diverse kwetsbare groepen te onderscheiden met een specifieke combinatie van problemen en omstandigheden. De respondenten in de inventarisatie in Gooi en Vechtstreek maken zich het meeste zorgen over de volgende groepen:

- Jongeren die jeugdhulp of volwassenenhulp voortijdig verlaten en onzichtbaar blijven;
- Jongeren die het onderwijs voortijdig verlaten en onzichtbaar blijven;
- Jongeren met een licht verstandelijke beperking na het onderwijs;
- Jongeren met migrantenachtergrond bij wie reguliere jeugdhulp niet goed aansluit.

3000 jongeren in een kwetsbare positie

Met de 28.000 jongeren van 16-27 jaar in Gooi en Vechtstreek gaat het relatief goed, in de meeste opzichten nog beter dan in de rest van Nederland.

<i>In percentage van alle jongeren</i>	Gooi en Vechtstreek	Neder-land	Verschi I
Vroegtijdige schoolverlaters vo 2017-2018 van alle Leerl.	0,42	0,51	0,09
Vroegtijdige schoolverlaters mbo 2017-2018 van alle Leerl	6,43	5,03	-1,40
Vroegtijdige schoolverlaters totaal 2017-2018 van alle Leerl.	1,58	1,91	0,33
Uitkering sociale zekerheid jongeren 15-27 jaar 2017	4,44	5,71	1,27
Werkloze jongeren 2015	1,50	1,20	-0,30
Jeugdigen in bijstandsgezinnen per 31-12-2017	4,30	6,70	2,40
Jeugdigen in jeugdhulp totaal 0-18 jaar 2 ^e helft 2018	8,10	10,4	2,30
Jeugdigen in ambulante jeugdhulp 0-18 jaar 2 ^e helft 2018	7,80	10,1	2,30
Jeugdigen in jeugdhulp met verblijf 0-18 jaar 2 ^e helft 2018	0,80	1,10	0,30
Jeugdigen met jeugdbescherming 2 ^e helft 2018	0,70	1,10	0,40
Jongeren met jeugdreclassering 0-18 jaar 12-23 jaar	0,30	0,3	0,00
Halt-verwijzingen van jongeren 12-18 jaar	0,70	1,31	0,61
Verdachte jongeren tot 25 jaar in 2018	1,70	1,65	-0,05

Omdat het een diffuse doelgroep betreft hebben gemeenten vaak niet een volledig beeld van de jongeren in een kwetsbare situatie. Van de 28.000 jongeren van 16-27 in onze regio zijn er naar schatting minder jongeren in een kwetsbare positie dan de 15% in heel Nederland: naar schatting 11 a 12%. En dat zijn dan circa 3000 jongeren. Voor hen is vanuit de gemeenten specifiek beleid nodig gericht op een samenhangend geheel van aansluitende en doorlopende ondersteuning.

3. Aanpak

Doelen

Aan de volgende doelen zal in alle ondersteuning aan jongeren gewerkt kunnen worden. Het zijn in feite universele doelen per leefgebied die voor alle jongeren gelden.

Leefgebieden	Doel
Algemeen	Zelfstandig, volwassen, zelfregisserend mee kunnen doen aan de samenleving
Support	Terug kunnen vallen op tenminste één volwassen persoon die duurzaam beschikbaar is voor de jongere
School en werk	De jongere gaat naar school en/of heeft (kans op) duurzaam werk
Geld en regelzaken	De jongere heeft voldoende inkomen en een plan op het voorkomen en/of oplossen van schulden. Behalve het inkomen is ook de zorgverzekering geregeld.
Zorg en welbevinden	De jongere is fysiek en mentaal in evenwicht, voelt zich goed. Als er disbalans is kan de jongere dat signaleren en ondersteuning vinden.
Wonen	De jongere heeft een passende, betaalbare en stabiele woonplek.
Veiligheid	De jongere voelt zich veilig in huis en op straat. De jongere maakt zich niet schuldig aan strafbare feiten.

Maatregelen in Gooi en Vechtstreek

Respondenten die zelf met jongeren werken of samenwerken met jeugdprofessionals noemen allemaal diverse ingrediënten die in de ondersteuning van jongeren in een kwetsbare situatie essentieel zijn. Het betreft vijf clusters:

Persoonlijke aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een goed contact (relatie-binding) van ondersteuner met de jongere. ▪ Luisteren, betrokkenheid, echte aandacht ▪ Elkaar kennen en vertrouwen, dan komt support beter aan ▪ Een laagdrempelig aanspreekpunt die je makkelijk kunt bereiken, waar je terecht kunt en die zich om jou bekommert ▪ Liefst uit eigen kring, maar kan ook een vrijwilliger of professional zijn
Doorlopende aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vasthoudende support, lange adem, outreachend, niet loslaten ▪ Geen knippen, wisselingen, loketten of overdrachten, want dan vervliegt vertrouwen ▪ Pas stoppen met ondersteuning als de basis op orde is
Integrale aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenhangende aandacht voor alle relevante leefgebieden voor jongeren: gezondheid en welbevinden, geld en inkomen, support/sociaal netwerk, school en werk, huisvesting ▪ Eén jongere-één plan, voorkomen van kokerdenken ▪ Op elkaar afstemmen van inzet van verschillende partners
Flexibel maatwerk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitgaan van wat jongere wil en kan en voor hem of haar passend is ▪ Jongeren verschillen heel erg, daarom aansluiten bij de concrete leefwereld ▪ Op zoek naar andersoortige, creatieve en beter aansluitende werkvormen dan gesprek en plan (out of the box)
Praktische aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jongeren kunnen vaak alleen op korte termijn denken en doen en dat vraagt om ondersteuning op praktische zaken (regelzaken, geldzaken, gezondheid)

In de regio Gooi en Vechtstreek vindt op tal van manieren ondersteuning plaats aan jongeren in een kwetsbare positie. In de gesprekken met de respondenten kwamen de volgende 'maatregelen' naar voren. Het is goed denkbaar dat dit overzicht nog niet compleet is.

Algemene voorzieningen, preventie en signalering

- Een brief of voorlichtingsfolder van de gemeente aan alle jongeren die bijna 18 worden (o.a. gemeente Hilversum);
- Voorlichting jongeren mondeling, handreikingen, checklists, websites (gemeenten³, ROCvA, Gooise Praktijkschool, jongerenwerk, jeugdprofessional, jeugdbeschermingsprofessionals);
- Financiële tegemoetkomingen (Jeugdfonds sport en cultuur tot 18 jaar en consulenten Werk en Inkomen vanaf 18 jaar);
- Signaleren (mentoren, RBL, jongerenwerk, politie, multidisciplinaire bespreking van zorgsignalen, deskundigheidsbevordering t.a.v. signaleren, gebruik maken van de verwijzindex). Het RBL heeft goed zicht op de doelgroep tot 23 jaar en zorgt ervoor dat jongvolwassenen niet uit beeld raken;
- Individuele begeleiding (jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, pluscoaches, jongerenteam van het RBL).
- Jongerencoaching Teens on a Mission (Stichting Maatjesproject G&V) voor jongeren (11-23 jaar) die kwetsbaar zijn door problemen thuis, op school of elders en die risico lopen op sociaal isolement. Het doel is zelfredzaamheid te vergroten.

Toeleiding en coördinatie

- Gemeentelijke toegang voor passende ondersteuning t.a.v. elke hulpvraag op het gebied van werk, inkomen, opvoeden en opgroeien. De gemeenten hebben een uitgebreid instrumentarium om de doelgroep te ondersteunen bij het vinden van passende ondersteuning en/of werk.
- Uitnodiging jongeren tussen 17 en 18 jaar die jeugdhulp krijgen voor gesprek met jeugdconsulent en soms de Wmo-consulent;
- Speciale consulenten voor jongeren, jongvolwassenen of jongeren met multiproblematiek;
- Het programma Match op meedoen zorgt ervoor dat gemeenten, scholen, het RBL en het Werkgeversservicepunt integraal samenwerken om te bewerkstelligen dat jongeren naar school gaan, werken of anderszins een passende dagbesteding/hulp krijgen. Binnen Match op meedoen is er een hecht netwerk ontstaan waarin professionals goed samenwerken en van elkaar leren. Bijvoorbeeld is er het doorstroomoverleg: mbo-medewerkers en consulententeams werken samen om jongeren op school te houden, te begeleiden naar werk of een andere passende dagbesteding of ondersteuning aan te bieden.
- Procesregie Gecertificeerde Instellingen voor bijna 18-jarige jongeren voor wie de OTS afloopt;
- Procesregie persoonsgerichte aanpak (PGA) voor jongeren die dreigen af te glijden naar criminaliteit.

Passende ondersteuning / jeugdhulp

- Zelfstandigheidstraining in de jeugdhulp m.b.v. toekomstplan of Plan 18;
- Specifieke zelfstandigheidstrainingen;
- Deskundigheidsbevordering professionals;
- Procesregie jeugdconsulent bij jeugdhulptraject;
- Verlengde jeugdhulp tot maximaal 23 jaar als dat beter aansluit dan Wmo-hulp;
- Beschermd wonen jongvolwassenen met als doel zo zelfstandig mogelijk worden;
- Jongerenopvang voor thuisloze jongeren (8 plaatsen) en outreachende ambulante hulpverlening;
- De inkoop van ambulante ondersteuning van jongeren in jeugdhulp en Wmo (het Wmo-product 'Zelfstandig leven') die jeugdhulpaanbieders voor de 18^e kunnen leveren als jeugdhulpproduct en daarna zonder knip als Wmo-product. De jongere houdt dan dezelfde professional;
- Begeleiding 18+ door Gecertificeerde Instellingen (maximaal een half jaar);
- Jeugd-GGZ voor 18+ (maximaal een jaar).

Doorstroom en nazorg

- In beeld houden van oud-leerlingen na school door de Gooise Praktijkschool d.m.v. een avondschool. Hier worden ze met verschillende zaken ondersteund zoals het halen van hun theorie-examen voor hun rijbewijs, waarmee ze hun kansen op een baan vergroten;

³ Diverse gemeenten hebben op een website links naar voorlichtingssites, zoals Kwikstart <https://kwikstart.nl/achttien>

- Begeleiding van risicjongeren na detentie (onder regie van Raad voor de Kinderbescherming bij minderjarige jongeren en het Zorg- en Veiligheidshuis bij meerderjarige jongeren, in samenwerking met gemeente);
- Beperkte mogelijkheden voor onzelfstandige huisvesting (kamers) en zelfstandige huisvesting (huurwoningen).

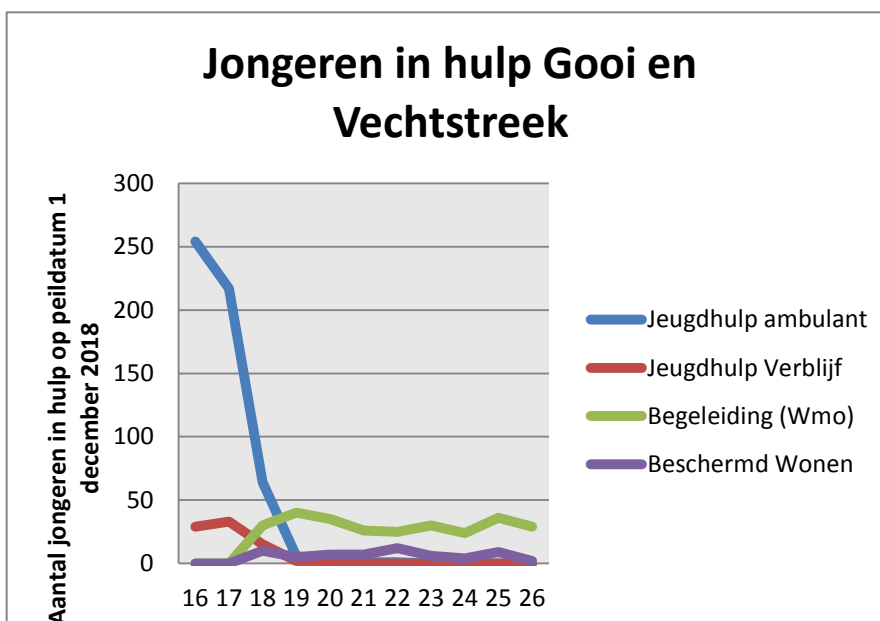
4. Zeven verbeterpunten

Aan de respondenten is ook gevraagd om de verbeterpunten te benoemen die er in de ondersteuning voor de jongeren in een kwetsbare positie in Gooi en Vechtstreek zijn. De volgende zeven verbeterpunten kwamen daarbij het duidelijkst naar voren:

1. Groot deel van de jongeren in jeugdhulp raken bij het 18 worden buiten beeld
2. De voorbereiding op volwassenheid voor jongeren in jeugdhulp is nog niet optimaal
3. Er is te weinig passende huisvesting voor jongeren die uit verblijf van de jeugdhulp komen
4. Versnipperde ondersteuning, onvoldoende samenwerking, geen eenduidige procesregie, geen maatwerk
5. Geen of nauwelijks mogelijkheden voor het inzetten van ervaringsdeskundigheid
6. De aanpak voor vroegtijdige schoolverlaters houdt grote urgentie
7. Moeilijke toeleiding naar werk voor jongeren met een (arbeids)beperking

1. Groot deel van de jongeren in jeugdhulp raken bij het 18 worden buiten beeld

Uit cijfers in de regio is op te maken dat een groot deel van de jongeren die op hun 17^e nog jeugdhulp ontvingen, op hun 18^e dat niet meer (verlengd) krijgen en ook niet of nauwelijks een beroep doen op volwassenenhulp. Jongeren lijken in grote getale te stoppen met hulp, terwijl het aannemelijk is dat ze daarna nog een vorm van ondersteuning nodig hebben. Slechts een minderheid gaat door met verlengde jeugdhulp of volwassenenhulp. Zie hiertoe de volgende grafiek:

In deze grafiek blijkt dat het aantal 18-jarige jongeren met ambulante jeugdhulp (64) circa driekwart minder is dan het aantal 17-jarigen (217).

Bij jeugdhulp met verblijf gaat het om de helft minder 18-jarigen (nl. 15) dan 17-jarigen (33). Het aantal jongeren dat op 18-jarige leeftijd gebruik maakt van Wmo-hulp is gering, namelijk 30.

Drie factoren kunnen hierbij een rol spelen:

- *Als geen enkele samenwerkingspartner een volledig beeld over de situatie en behoeften van de jongere heeft.* Het kan zijn bij jongeren met multiproblematiek dat elke samenwerkingspartner (bijvoorbeeld jeugdhulpaanbieder, gemeente, RBL, GI) een deel van de hulpvraag kent.
- *Als verlengde jeugdhulp te laat of niet overwogen wordt.* Hoewel de wet verlengde jeugdhulp tot 23 jaar toestaat, wordt het in de regio lang niet altijd goed overwogen. Overweging daartoe verschilt per gemeente en per consulent. 'Verlenging is eerder uitzondering dan regel', zoals een respondent dat zegt. Door drukte aan alle kanten gebeurt het soms dat het te laat overwogen wordt.

- *Als er hulpverleningsmoeheid is.* Een jongere voor wie er langere tijd een jeugdbeschermingsmaatregel was en/of in instellingen verbleven en daar te maken hadden met veel hulpverleners kunnen hulpverlenersmoe worden en afzien van hulp als ze 18 jaar worden.

De TSD-inspectie beschrijft in haar onderzoek het volgende: *'Jongvolwassenen die een beroep willen doen op de Wmo moeten zich melden of komen binnen via W&I of een zorginstelling. Het initiatief rond het leggen van contact ligt altijd bij de jongvolwassene of derden. Wmo doet de indicatiestellingen en blijft verder niet verbonden aan de jongvolwassene. Na afgifte van de indicatie wordt de casus afgerond. Van monitoren, bijvoorbeeld hoe de jongvolwassene zich ontwikkelt tijdens de periode waarvoor een voorziening – zoals dagbesteding - is toegekend is geen sprake. De jongvolwassenen waarvan de ondersteuning via de Wmo afloopt en ook geen uitkering hebben, kunnen buiten beeld raken'.*

Het is voor de respondenten een groot vraagstuk hoe hier mee om te gaan is.

2. De voorbereiding op volwassenheid voor jongeren in jeugdhulp is nog niet optimaal

Hoewel diverse jeugdhulpaanbieders aangeven serieus werk te maken van de voorbereiding op volwassenheid bij jongeren vanaf een jaar of 16, lijkt dit overal in de jeugdhulp het geval te zijn en zeer verschillend ingevuld te worden. Het hangt ook af van het type jeugdhulp.

Specifiek worden de volgende knelpunten genoemd:

- a. Ontbreken van voldoende ouderbegeleiding bij zelfstandig wordende jeugdigen;
- b. Ontbreken van jeugdhulp voor jongeren met een migrantenachtergrond;
- c. Te weinig ondersteuning naar zelfstandigheid bij pleegjongeren.

Het belang van het eigen netwerk voor doorlopende support is voor alle jongeren van belang en voor jongeren in de jeugdhulp des te meer. Als er ouders zijn die kunnen steunen, zou het goed zijn als die betrokkenheid worden bij het zelfstandig worden. Ouders moeten vaak zelf erg zoeken wat nodig is hun kind 18 wordt. Dan kunnen ze hun kind bij vraagstukken rond wonen, mentorschap, bewindvoering (bij jongeren met een beperking) moeilijker ondersteunen. Ouderbegeleiding hierbij zou wenselijk zijn.

Het aanbod voor multiprobleemjongeren met een migrantenachtergrond sluit niet goed aan bij de vraag. Er is in sommige gemeenten behoefte aan specifiek aanbod van jeugdhulp met cultuursensitieve ondersteuning. Door het ontbreken van een dergelijke gespecialiseerde aanpak, stagneert de ontwikkeling naar volwassenheid bij deze jongeren.

In 2018 heeft de Regio Gooi en Vechtstreek in een onderzoek aan pleegouders en pleegkinderen gevraagd naar hun ervaringen met jeugdhulp. Pleegkinderen gaven aan dat ze te weinig ondersteuning krijgen bij het beheren van hun financiën en de voorbereiding op het leven vanaf hun 18e jaar. Pleegouders hebben de wens dat pleegzorgwerkers zaken bespreekbaar maken en initiatief tonen bij belangrijke ontwikkelingen, zoals de overgang naar volwassenheid. Zij hebben behoefte aan meer vooruitkijken en minder ad hoc ondersteuning. Pleegouders en pleegkinderen gaven aan dat wanneer er onduidelijkheid is over financiën, woonsituatie en regels dit de pleegjongeren veel onrust geeft, met name tegen de tijd dat zij bijna 18 jaar worden. Zij hebben dan het gevoel er alleen voor te staan.

3. Er is te weinig passende huisvesting voor jongeren die uit verblijf van de jeugdhulp komen

Meer betaalbare kamers voor jongeren na jeugdhulp ten behoeve van een stabiele woonplek is een vraagstuk dat door zeer veel respondenten is aangekaart. Aan betaalbare huisvesting voor jongeren is in de regio, net zoals in heel de randstad, een groot gebrek.

Jongeren die voor hun 18^e in de jeugdhulp verbleven, kunnen lang niet altijd terug naar hun ouders om daar te wonen als ze uit die jeugdhulp komen. Dit komt doorgaans door allerlei relationele en financiële factoren. Het zijn vaak jongeren in een residentiele voorziening die voorbereid worden op zelfstandigheid, maar niet kunnen uitstromen. De woningcorporaties hebben nauwelijks kamers meer, de particuliere sector ook niet en voor huurwoningen komen ze voorlopig niet in aanmerking of zijn te duur. Het gevaar is dat ze het moeten doen met allerlei tijdelijke (logeer)oplossingen. Zonder stabiele huisvesting heeft ambulante begeleiding ten aanzien van andere leefgebieden nauwelijks effect. Zo'n instabiele woonsituatie is verre van

ideaal bij het opbouwen van een toekomst. Jongeren raken eerder uit beeld. Zwerfjongerenproblematiek dreigt.

Dit knelpunt is ook onderkend in het project Verblijf⁴. Het gebrek aan betaalbare kamers zorgt dat een geleidelijke overstap naar zelfstandige woonruimte voor deze jongeren zeer moeilijk is. Dat kan drie consequenties hebben:

1. Jongeren blijven te lang en onnodig (al dan niet met verlengde jeugdhulp) in een verblijfsvoorziening (duur, ongewenst voor ontwikkeling jongere en wachtlijstbevorderend);
2. Jongeren komen onnodig in beschermd wonen-voorzieningen (duur, ongewenst voor ontwikkeling jongere en wachtlijstbevorderend);
3. Jongeren gaan te snel helemaal op zichzelf wonen of verblijven steeds op wisselende plekken (zonder begeleiding en zonder ondersteunend netwerk grote kans op recidive en maatschappelijke uitval).

4. Versnipperde ondersteuning, onvoldoende samenwerking, geen eenduidige procesregie, geen maatwerk

Ondanks de diverse soorten van bijeenkomsten en overleggen waarin professionals en consultants elkaar ontmoeten, geven respondenten die met jongeren werken aan dat de samenwerking tussen partners in het jeugddomein nog voor verbetering vatbaar is. Hoewel het de laatste jaren beter gaat (men weet elkaar steeds beter vinden) is er meer onderlinge samenwerking gewenst. Het gaat dan vooral om professionals die in het onderwijs werken, RBL, jongerenwerk, Gecertificeerde Instellingen, en consultants (Jeugd, Wmo en Werk en Inkomen).

Deze ontoereikende samenwerking gaat gepaard met een versnippering van de ondersteuning, zowel in de 1^e lijn (waaronder de toegangsteams) als in de 2^e lijn. Aangegeven wordt dat er niet altijd vaste contactpersonen zijn en geen duidelijke procesregie. Risico's zijn dan:

- Veel tijd kwijt aan het zoeken van de juiste persoon waar je voor ondersteuning terecht kunt. Jongeren krijgen met teveel gezichten en teveel doorverwijzingen (schijven) te maken voor dat ze bij de juiste hulp komen.
- Geen 1 jongeren-1 plan- 1 aanspreekpunt-werkwijze, omdat er te vaak duidelijke procesregie ontbreekt. Daarbij geven de respondenten aan dat de gemeenten nogal verschillen in de manier waarop ze samenhang in de ondersteuning bewerkstelligen en casussen volgen, stroomlijnen en terugkoppelen.
- Verlies van motivatie bij jongeren. Telkens worden de jongeren geacht hun ziel en zaligheid op tafel te leggen. Omdat jongeren heel gevoelig zijn voor wisselingen en onduidelijkheden, is het gevaar dat jongeren de motivatie verliezen en afhaken als dat ene aanspreekpunt er niet is. Dit is een door veel respondenten genoemd knelpunt.
- Te weinig maatwerk, onder andere doordat consultants vanuit de Jeugdwet, de Wmo en de verordeningen gehouden zijn aan strakke richtlijnen en criteria. Daardoor is het gewenste aanbod niet altijd mogelijk of er is terughoudendheid in het verstrekken van ondersteuningsvormen, zoals financiële tegemoetkomingen en verlengde jeugdhulp. Er zijn verschillen tussen de gemeenten en tussen individuele consultants in het zoeken naar maatwerkoplossingen.

Hoewel respondenten vanuit gemeenten van mening zijn dat er maatwerk geleverd wordt en er ook flexibiliteit is om datgene te doen wat nodig is, zijn meerdere andere respondenten kritischer. Zij geven aan dat het lastig kan zijn om maatwerk te organiseren voor kwetsbare jongeren in samenwerking met andere professionals.

Bovengenoemde verbeterpunt kwam ook zeer expliciet naar voren in het recente onderzoek⁵ van het Toezicht Sociaal Domein naar hoe jongvolwassenen van 18 tot 27 jaar deelnemen aan de maatschappij. Ook in het Transformatieproject *Vakmanschap*⁶ wordt aangegeven dat het verbeteren van de samenwerking een blijvend punt van aandacht is. Niet altijd is er duidelijkheid bij jeugdconsultanten over hun eigen positie

⁴ Het project Verblijf is één van de tien andere projecten in het Transformatieplan Zorg voor de Jeugd 2019-2020 van de regio Gooi en Vechtstreek en valt onder de Actielijn *Zo thuis als mogelijk opgroeien*. Het project richt zich op meer en kleinschalige alternatieve verblijfsplekken, intensieve thuisbehandeling, versterken huidige interventies, kennisontwikkeling over alternatieven vormen bij toeleiders en bij inkoop van de verblijfsvoorzieningen.

⁵ Toezicht Sociaal Domein. *Onderzoek 'Participatie zonder Startkwalificatie'*. Regiobeeld Gooi & Vechtstreek. Mei 2019.

⁶ Regio Gooi en Vechtstreek. *Analyse behoeften jeugdconsultanten, ketenpartners en jeugdhulpaanbieders*. April 2019.

en rol (o.a. ten aanzien van versterkte procesregie) en er is een behoefte om daar in project Vakmanschap aandacht aan te besteden.

5. Geen of nauwelijks mogelijkheden voor het inzetten van ervaringsdeskundigheid

Diverse respondenten wijzen er op dat er in de regio geen ervaringsdeskundige jongeren werkzaam zijn. Er is wel behoefte aan het werken met jongeren-ervaringen volgens de respondenten van deze inventarisatie. Dat geldt ook voor respondenten van het project Vakmanschap (professionals van uitvoeringsdiensten en jeugdhulpaanbieders). Ervaringskennis levert inzicht op in wat er al goed gaat in het werken met jongeren en waar verbeterpunten liggen.

6. De aanpak voor vroegtijdige schoolverlaters houdt grote urgentie

Het niet hebben van een startkwalificatie veroorzaakt voor jongeren een slechte start richting volwassenheid en een slechte positie op de arbeidsmarkt. Hoewel er via het programma Match op Meedoen veel initiatieven en interventies gekomen zijn en er voor bankzitters onder hen (na een jaar nog geen werk, scholing of uitkering) een speciaal Jongerenteam operationeel is, zijn er verbeterpunten zowel in het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, als ook het outreachend volgen en blijven ondersteunen van deze kwetsbare groep. Dit wordt bevestigd door een inspectierapport van het Toezicht Sociaal Domein (10 mei 2019) die weliswaar lovend is over de regionale aanpak, maar diverse aanbevelingen doet (werken met één plan voor en met jongeren, werken aan vaste dienstverbanden na twee jaar, nog beter in beeld houden van de doelgroep en duidelijkheid over procesregie).

7. Moeilijke toeleiding naar werk voor jongeren met een (arbeids)beperking

Lang niet altijd is er volgens sommige respondenten voor jongeren met een Wlz-indicatie én arbeidsvermogen na school een goede toeleiding te realiseren naar arbeidstraining, werk en jobcoaching. Daarbij is ook te weinig samenwerking tussen enerzijds zorgverleners en anderzijds het werk- en inkomensdomein, waaronder werk- en inkomensconsulenten, het werkgeversservicepunt (WSP) en diverse sociale ondernemers voor mensen met en zonder arbeidsbeperking. De beschikbaarheid van banen lijkt momenteel gunstig te zijn. Samen kan gewerkt worden aan een betere participatie van deze jongeren.

5. Zeven mogelijke actiepunten

De zeven genoemde verbeterpunten kunnen allemaal omgezet worden in actiepunten waarvan de samenwerkende gemeenten in de regio kunnen overwegen om ze te laten opnemen in het Actieplan Soepele overgang naar volwassenheid, één van de beoogde resultaten van het Transformatieplan Jeugd van de Regio Gooi en Vechtstreek.

Deze actiepunten zijn tot stand gekomen op basis van de inventarisatie-activiteiten (documentenanalyse en gesprekken met professionals, beleidsmedewerkers en jongeren) en ook op basis van bespreking van een concept van dit document op de Startbijeenkomst op 6 juni 2019 en bespreking in de Klankbordgroep Jeugd en het Uitvoeringsoverleg van de teamleiders jeugd van de regio Gooi en Vechtstreek.

De zeven actiepunten zijn:

1. Jongeren in beeld
2. Jongeren goed voorbereid op 18
3. Kamers voor jongeren
4. Samenhangende ondersteuning voor jongeren
5. Jongeren met ervaringsdeskundigheid
6. Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder
7. Jongeren met een arbeidsbeperking beter toegeleid naar werk

1. Jongeren in beeld

Dit actiepunt zou zich kunnen gaan richten op jongeren met multiproblematiek die of verdwijnen uit het zicht van de hulpverlening of een zeer beperkte ondersteuning krijgen op één leefgebied.

Het zou goed zijn om samen met professionals uit diverse sectoren⁷ deze jongeren met een ernstige kwetsbaarheid in beeld te brengen: waar en wanneer raken ze uit beeld? Wat zijn de risicofactoren? En wat zijn aanknopingspunten om deze jongeren in beeld te houden of weer in beeld te krijgen?

Met dit inzicht kan op zoek gegaan worden naar preventie- en interventiemogelijkheden zoals:

- Onder de loep houden en verbeteren van overdrachts- en samenwerkingsmomenten, zoals van een GI (jeugdbescherming) naar de gemeente, van verblijfsondersteuning naar ambulante ondersteuning, van school (uitval) naar werk en/of ondersteuning.
- Overwegen of er vaste, integraal werkende gemeentelijk contactpersoon (procesregisseur) is die gespecialiseerd is op deze groep die ook outreachend, vasthoudend en persoonlijk kan werken.
- Als gemeente en jeugdhulpaanbieder overwegen of continuering van de jeugdhulp (verlenging) en de begeleider wenselijk is.
- Een proef doen met het in de 1^e lijn werken met professionele integrale ondersteuning 18-27 jaar, dus een vaste begeleider met outreachende competenties (zie VIA⁸ te Amsterdam).

2. Jongeren goed voorbereid op 18

Bij de nieuwe inkoop van jeugdhulp in 2021 kunnen voorwaarden gesteld worden aan de begeleiding naar zelfstandigheid van 16- en 17-jarigen. Daarbij kunnen 3 specifieke onderwerpen uitgewerkt worden.

a) Werken met een toekomstplan

Van aanbieders van verblijf (waaronder pleegzorg) of intensieve ambulante hulpvormen wordt verwacht dat ze standaard werken met een toekomstplan.

b) Betrekken en begeleiden van ouders

Het belang van het eigen netwerk voor doorlopende support is voor alle jongeren van belang en voor jongeren in de jeugdhulp des te meer. Als er ouders zijn die kunnen steunen, zou het goed zijn als die betrokkenheid worden bij het zelfstandig worden. Ouders moeten vaak zelf erg zoeken wat nodig is hun kind 18 wordt.

Van aanbieders van verblijf of intensieve ambulante hulpvormen wordt verwacht dat ze standaard de ouders (indien mogelijk) betrekken bij de begeleiding. Dat geldt nadrukkelijk ook voor pleegouders,

c) Cultuursensitieve ondersteuningsmogelijkheden voor jongeren met een migrantenachtergrond

Er is in sommige gemeenten te weinig aanbod van jeugdhulp met cultuursensitieve ondersteuning van 16 en 17 jarigen. Door het ontbreken van een dergelijke gespecialiseerde aanpak, stagneert de ontwikkeling naar volwassenheid bij deze jongeren.

Het is gewenst om de precieze omvang van de groep voor wie cultuursensitief jeugdhulpaanbod nodig is en de aard van het gewenste aanbod in kaart te brengen. Daarna kan er bij de nieuwe inkoop op zoek gaan worden naar reeds gecontracteerde aanbieders en eventueel potentiële aanbieders om te beoordelen of matching mogelijk is.

3. Kamers voor jongeren

Er is in de regio een sterke behoefte aan twee soorten huisvesting:

1. Tussenwoonvormen, waarbij jongeren van een zorginstelling tijdelijk een kamer of studio huren en daarbij meerdere keren per week stapsgewijs woonbegeleiding of zelfstandigheidstraining krijgen;
2. Zelfstandige doorstroomkamers of- woningen, waarbij jongeren als dat nodig is nog lichte ambulante begeleiding kunnen krijgen, zoals dat in veel andere gemeenten in Nederland gerealiseerd wordt via het Kamers met Kansen-concept⁹ of het Kamers met Aandacht-concept.

⁷ Gemeentelijke uitvoeringsdiensten, GI's, MBO, RBL, RBL-jongerenteam, PGA-medewerkers gemeenten, aanbieders verblijfsvoorzieningen, aanbieders hulp aan dak- en thuisloze jongeren.

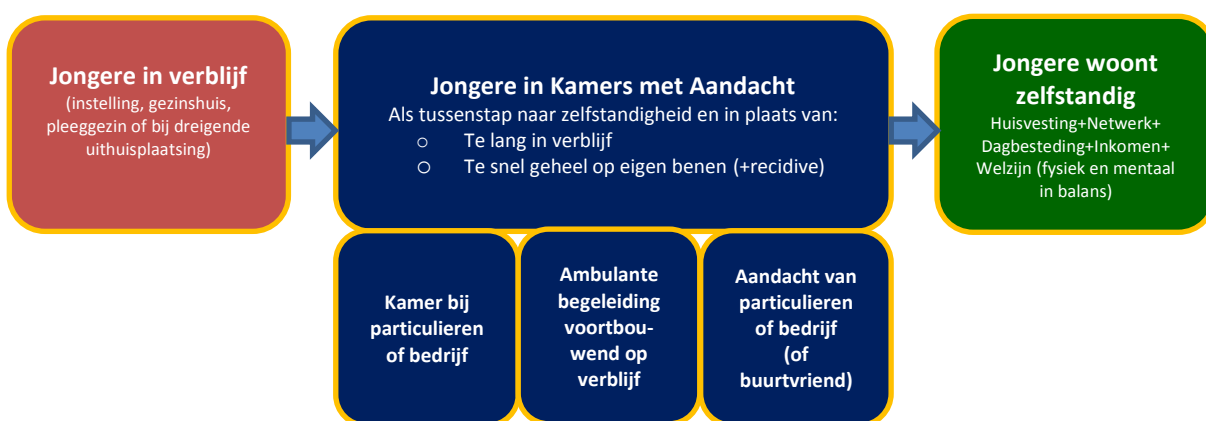
⁸ VIA=Verlengde Integrale Aanpak te Amsterdam. VIA is een effectieve aanpak voor jongeren die door een veelvoud aan problematiek niet meer naar school of werk gaan, of dreigen uit te vallen. VIA krijgt ze weer aan de slag. VIA pakt samen met de jongeren alle factoren aan die tussen hen en een zinvolle dagbesteding staan. Denk daarbij aan schulden, psychische problemen, huisvesting enzovoort. (Bron: Volksbond/Streetcornernetwerk Amsterdam).

⁹ Kamers met Kansen-projecten bieden jongeren een thuis en een opstapje naar zelfstandig wonen, leren en werken. Gemotiveerde jongeren van 18 tot 26 jaar worden via een huur- en coachingscontract in anderhalf jaar in staat gesteld een

Vanuit de uitvoering van zowel het project Verblijf als het project Soepele overgang naar volwassenheid is gepleit voor de start van een pilot met 'Kamers met Aandacht'. Dit concept is in 2008 in enkele regio's te Utrecht bedacht, ontwikkeld en uitgevoerd.

Kamers met Aandacht is een verzamelnaam voor zelfstandige en onzelfstandige woonruimte, voor jeugdzorgjongeren van 18 tot 23 jaar die op weg zijn naar zelfstandig wonen. De kamer kan worden aangeboden door zowel bedrijven als particuliere verhuurders. Zoals een maatschappelijk betrokken inwoner die een kamer over heeft. Het uitgangspunt van Kamers met Aandacht is dat de jongere zelf de kamer huurt en dat de betrokken jeugdhulpverlener, naast ambulante begeleiding, ook informele steun organiseert in de vorm van huisgenoten, familie of betrokken buurtbewoners. Er zijn verschillende vormen van kamers met aandacht mogelijk. Zo kunnen jeugdzorgjongeren samenwonen met elkaar maar ook met studenten of ouderen. Of wonen ze in een woon-unit bij het bedrijf waar ze werken met steun van hun huisgenoten, leidinggevende of betrokken burens.

Een coördinatiepunt zorgt samen met de aanmelder voor een zorgvuldige match tussen de woon- en begeleidingsbehoefte van de jongere en het aanbod van de verhuurder. Het coördinatiepunt maakt kennis met de toekomstige verhuurders en is verantwoordelijk voor het beoordelen van de aangeboden woonruimte.

Uitvoering van dit project in de regio Gooi en Vechtstreek lijkt kansrijk gezien de ervaringen van met name de regio Zuid Oost Utrecht waar na een wervingscampagne relatief veel kamers werden aangeboden voor matching met jongeren. Sociaalgeografisch heeft de regio Gooi en Vechtstreek veel overeenkomsten met deze regio.

4. Samenhangende ondersteuning voor jongeren

Bij veel gesprekspartners in de regio is een sterke wens voor meer samenhang, meer integraliteit, meer continuïteit en meer maatwerk in de ondersteuning aan jongeren van 16 tot 27 jaar. Daarbij wordt de hoop gevestigd op de uitvoeringsdiensten van de gemeenten om het voortouw te nemen en aan de slag te gaan met procesregie en het op structureel niveau en het op casusniveau verbinden van relevante partners aan elkaar. Ook de TSD-inspectie geeft in haar rapport aan: *'Als de regio maatwerk wil bieden dan dient er meer te worden uitgegaan van het principe van één contactpersoon'*. Elders staat: *'Als W&I de beoogde regievoerder is voor jongvolwassenen, dan dient dit duidelijk gecommuniceerd te worden met alle professionals/partijen en moet omschreven worden wat de regiefunctie inhoudt'*.

Het knelpunt van versnipperde en de soms niet geheel passende ondersteuning aan jongeren is dermate vaak en met nadruk door respondenten geuit, dat het een actiepunt waard zou zijn, ook al wordt het door de uitvoeringsdiensten niet of in geringe mate herkend. De gemeentelijke respondenten denken er anders over dan de respondenten uit het welzijn, onderwijs en jeugdhulp. De wens van die laatsten is sterk om een meer uniforme aanpak wat betreft de centrale procesregie voor jongeren. Daarbij wordt gewezen op goede voorbeelden (met één procesregisseur als vast contactpersoon) binnen en buiten de regio. Aangezien de

transitie te maken naar persoonlijke en economische zelfstandigheid. Er bestaan tientallen KvK-projecten in Nederland, waaronder in Amsterdam, Utrecht, Lelystad, Hoorn, Nieuwegein en Ede. Van 2008 tot 2010 was er in de gemeente Weesp ook een KmK-project, georganiseerd door RIBW G&V, welke beëindigd werd om financiële redenen.

werkwijze van de uitvoeringsdiensten een lokale aangelegenheid is, is het de vraag of dit actiepunt past binnen een regionaal project.

En mogelijkheid is om het te koppelen aan het project Vakmanschap, waar het thema (versterkte) procesregie geagendeerd is.

5. Jongeren met ervaringsdeskundigheid

Op allerlei manieren zouden maatschappelijke organisaties en gemeenten ervaringsdeskundigen in kunnen zetten. Daar zijn in het land diverse goede voorbeelden in na te volgen. Ervaringsdeskundige jongeren kunnen ingezet worden voor:

- Motiverende support aan jongeren die te maken hebben met jeugdhulp, dat kan individueel (bijvoorbeeld als 'maatje') of groepsgewijs in de vorm van een training. Jongeren nemen vaak meer aan van andere jongeren die hetzelfde hebben meegemaakt dan van volwassenen;
- Voorlichting en advisering op scholen, bij gemeenten en bij instellingen, bijvoorbeeld om de leefwereld van jongeren toe te lichten en te vertellen wat belangrijk is in de communicatie met jongeren. Ervaringsdeskundige jongeren kunnen een rol spelen bij deskundigheidsbevordering;
- Advisering aan gemeenten en instellingen hoe de kwaliteit van jeugdhulp verbeterd kan worden.

Dit actiepunt kan goed georganiseerd worden op basis van de ervaringen in andere regio's. Jongeren kunnen op regionaal niveau geworven worden, getraind en ingezet worden.

6. Aanpak voortijdig schoolverlaten gaat verder

De versterking van deze aanpak kan gerealiseerd worden door verlenging van het programma 'Match op Meedoen'. Daarin zijn vanuit deze inventarisatie de volgende uitgangspunten mee te geven:

- Versterking van het signaleren op het MBO. Door er eerder bij zijn is schooluitval met alle gevolgen van dien beter te voorkomen;
- Meer bekendheid van het aanbod van het RBL bij de samenwerkingspartners (scholen, gemeenten, werkgevers);
- Nagaan hoe er voor voortijdige schoolverlaters van 23-27 jaar een outreachende aanpak mogelijk is;
- Verder zullen de aanbevelingen vanuit het TSD-inspectierapport in het programma meegenomen kunnen worden.

7. Jongeren met een (arbeids)beperking beter toegeleid naar werk

Er lijkt meer samenwerking nodig tussen zorgverleners, schoolvertegenwoordigers, Wmo-consulenten, W&I-consulenten, het werkgeversservicepunt (WSP) en diverse sociale ondernemers voor de toeleiding van jongvolwassenen met en zonder arbeidsbeperking. Dit actiepunt kan opgepakt worden in het Programma Match op Meedoen.